

Juryrapport Anne Vondelingprijs en Saskia Stuivelingprijs 2024

Het is in tijden als nu, waarin de wereld zoals wij die kennen op zijn grondvesten lijkt te trillen, fijn om met een koel hoofd en warm hart te kunnen constateren dat goeie journalistiek grote betekenis geeft. Dat kwalitatief hoogstaande journalistiek in ons land genoemd, gewaardeerd en gevierd mag worden.

We hebben in de winnaars -Lamyae Aharouay, Lucas van Houtert en Mark Wijdeven én in Tim Wagemakers en David Hielkema, die een eervolle onderscheiding krijgen- uitstekende vertegenwoordigers van wat wij de journalistieke wereld zouden kunnen noemen. En in hun nieuwsorganisaties -NRC, Eindhovens Dagblad en Het Parool-redacties, hoofdredacties, die hen kennelijk de ruimte geven en stimuleren.

Helder taalgebruik. Onbevangen gravend naar belangwekkende informatie. Vasthoudend en aanhoudend. Met liefde voor en de noodzakelijke afstand tot de thema's waar zij zich mee bezighouden. In het bezit van een geheugen. Context beschrijvend.

En: niet bang voor complexiteit.

Gelukkig maar, want de digitale werkelijkheid van het *ja* of het *nee*, het *voor* of het *tegen* -waarin te veel hoofdrolspelers ons willen betrekken- is onverantwoord simpel.

Er is altijd een maar. Een 'maar' dat lijkt op wat de jury vorig jaar ook signaleerde. In 2023 hadden we verkiezingen; afwijkend omdat het politieke landschap met een na 13 jaar afscheidnemende minister-president op z'n kop stond. 2024 was vervolgens het jaar van de formatie van een op z'n minst afwijkend kabinet. Er was een basislijn nodig; het kabinet moest extraparlementair heten; er waren kandidaat-ministers met uitspraken die niet helemaal in lijn met grondwet en basislijn leken. Er kwam een partijloze minister-president met een a-politiek cv.

Wij zagen weinig journalistieke producties waarin dat bijzondere, soms verbijsterende, maar in iedere geval afwijkende terugkwam. De urgentie van de tijd vond niet altijd een echo in al die verhalen en producties.

Terwijl het toch onze opdracht is, helder geformuleerd door columnist Sheila Sitalsing toen zij eredoctor werd, om het abnormale niet normaal te gaan vinden.

Misschien hoort hier ook wel de realisatie bij dat de parlementaire democratie en rechtsstaat kwetsbaarder zijn dan wij altijd veronderstelden; dat ook journalisten zich zouden moeten afvragen hoe alles van waarde wéérbaar kan worden, in plaats van weerloos.

Wellicht is het voor de journalistiek in z'n algemeenheid moeilijk om, zoals de bomen het zicht op het bos belemmeren, dwars door de dagen en de deadlines het j   r te zien waarin zij leven en werken.

Dat vergt geduld en afstand. Tijd en kwaliteit.

Wij prijzen ons gelukkig dat de journalisten die wij hier waarderen juist tonen dat allemaal te bezitten.

De **Anne Vondelingprijs** is voor Lamyae Aharouay van NRC, een aantal jaren geleden ook al 'aangemoedigd' door de jury, toen voor haar werk als presentator en initiatiefnemer van de podcast Haagse Zaken .

D  t schrijft ze, bijvoorbeeld, tijdens de formatie:

'Wie oplet en al die ogenschijnlijk betekenisloze uitspraken aan elkaar rijgt, ziet de verschuiving naar het nieuwe normaal in Den Haag. Het aanvankelijke ongemak aan

het begin over uitspraken van Geert Wilders op X over minderheden, maakt plaats voor schouderophalen.'

En: *'Heel langzaam, week na week, werden principes ingeruild voor pragmatisme'.*

Deze heldere manier van schrijven, van waarnemen, is de essentie. Niet deel van een kluwen journalisten wachtend op die ene quote maar zelfstandig, nieuwsgierig, observerend.

Lamyae is veelzijdig, breed uitwaaiend over journalistieke vormen – reportages, interviews, podcasts, columns, duiding in tv-programma's. Ze weet wat er achter de decors gebeurt; wanneer de keizer zonder kleren loopt. En, zoals we vaak kunnen constateren, ze is iemand die veel betere vragen stelt dan zij als antwoorden mag aanhoren.

Zij blijft verbaasd en laat zich niet meeslepen door het *'zo gaat het hier nu eenmaal'*; de logica en de cultuur van het systeem waarbinnen ze opereert.

Daarom is zij volgens de jury dit jaar de zeer terechte winnaar van de Anne Vondelingprijs.

De jury was opnieuw aangenaam getroffen door de kwaliteit van de inzendingen voor de **Saskia Stuivelingprijs**. Voor politiek-bestuurlijke journalistiek uit de regio dus. In dit geval over een thema dat zowel regionaal, als nationaal en internationaal is.

Lucas van Houtert en Mark Wijdevan van het Eindhovens Dagblad stortten zich opnieuw, met een eervolle vermelding van de jury uit 2023 op zak- op ASML in de brede betekenis van het woord. Nu stond centraal de geheime steunoperatie Beethoven om ASML voor de Brainportregio en voor Nederland te behouden, waarin de nationale en de regionale overheden soms los van elkaar opereerden. Ze maken nieuwsverhalen, analyses, beschrijven het democratisch tekort van de besluitvorming, de druk vanuit de ASML-top. En maken reconstructies. Daaruit de volgende passage:

'Het zijn niet de minsten die elkaar treffen, in de statige villa De Laak aan de Eindhovense Parklaan. Twee ministers, een staatssecretaris, twee topbestuurders van ASML, de Eindhovense burgemeester en de wethouder Brainport & economie. Maar de regels zijn onverbiddelijk: telefoons worden ingenomen en blijven buiten de ruimte. Na afloop krijgen alle aanwezigen een geheimhoudingsverklaring onder hun neus. Wat op 29 februari wordt besproken op de zolder van de voormalige villa van Anton Philips is topgeheim'.

Dit is ongetwijfeld het grootste verhaal van deze regio; de tweede economie van ons land. Dat vergt volwassen journalistiek, langdurig. Specialisatie, kennis, achtergrond, geheugen inderdaad. De beste manier om de eigen mensen te dienen, te bedienen. Het is van groot belang dat journalisten, naast hun dagelijks werk, juist de tijd krijgen dit soort dossiers op te bouwen; een van de weinige manieren om verder te komen dan de wereld van de persberichten en de woordvoerders.

Een **eervolle vermelding** is er voor Tim Wagemakers en David Hielkema. *Full disclosure*: de jury vond van tevoren dat we daar zuinig mee moesten zijn, die eervolle vermeldingen. Maar, na ons beraad waren we meteen om.

Het leek alsof Amsterdam vorig jaar zowat iedere dag onder grote druk stond waarbij vooral de spanningen die vanuit Israël en Gaza door de straten golfd en de samenhang in de stad beschadigden. Er was grote zenuwachtigheid rondom 4 mei op de Dam; er waren acties bij de opening van het Holocaustmuseum, de herdenking

van 7 oktober, de rellen na Ajax-Maccabi Tel Aviv en de reacties van buiten Amsterdam die de vuurtjes op de straten opstookten.

Wagemakers en Hielkema volgen nauwgezet wat er in hun stad gebeurde, vanuit een divers perspectief, vanuit Stopera en stad, met burgemeester Halsema vaak als hoofdrolspeler. Bij wie ook veel samenkomt: ondermijning vanuit Den Haag, de diepe pijn van elkaar veroordelende groepen inwoners, het overend houden van grondrechten, individuele angsten, en vooral de pogingen 'de boel bij elkaar te houden' in tijden waarin fragmentarisatie en verdeling de makkelijk gevonden antwoorden lijken.

Er wordt wel eens opgemerkt dat journalisten en prijzen eigenlijk geen goede combinatie vormen. Daar is de jury het, zeker in deze tijd, niet mee eens.

Altijd is daar tegenwoordig op de achtergrond het gegrom hoorbaar van de verwijten, zijn er de pogingen twijfel te zaaien over de feiten die journalisten brengen, hun werk en hun organisaties te diskwalificeren, echte verhalen te laten verdrinken in zeeën van *fake-nieuws*. Van alternatieve feiten, die geen feiten zijn maar leugens.

Goede journalistiek moet, in de geest van de opvattingen van zowel Vondeling als Stuiveling over hoe een samenleving gedijt en goed functioneert, gemarkeerd worden. Goede journalistiek verdient vrienden, ambassadeurs, verdedigers als het erop aankomt. Ook en vooral als de verhalen soms onwelgevallig zijn.

Al die belangrijke verhalen die wij hier via hun makers hebben onderscheiden, kunnen alleen maar door goede journalisten en stevige journalistieke organisaties worden gemaakt. Koester ze.

De jury: Hetty van Rooij, Kathalijne Buitenweg, Anne Bos, Wimar Bolhuis, Cees van der Laan, Hans Laroës